

Update journalistieke bronbescherming

Bescherming van journalisten tegen ‘ingrijpen’ door de overheid, dat vaak gericht is op het achterhalen van hun bronnen, is een onderwerp in beweging. Een overzicht van de ontwikkelingen.

Vervolg Sanoma/Autoweek-arrest

Het is inmiddels meer dan twee jaar geleden dat de Grand Chamber van het EHRM de Nederlandse Staat veroordeelde wegens schending van artikel 10 EVRM. Op basis van dat [Sanoma/Autoweek-arrest](#) is het noodzakelijk dat de toepassing van een dwangmiddel waardoor bronnen kunnen worden onthuld voorafgaand door de rechter wordt getoetst. Daar is in Nederland een wetswijziging voor nodig. De Nederlandse wetgever heeft de afgelopen twee jaar niet veel actie ondernomen. Er is nog niet eens een officieel wetsvoorstel. Wel heeft het College van procureurs-generaal de tekst van zijn ‘Aanwijzing toepassing dwangmiddelen tegen journalisten’ aangepast. Die nieuwe regeling geldt per [1 maart 2012](#). Op die nieuwe Aanwijzing is wel wat [commentaar](#) mogelijk, maar het is in ieder geval een stap in de goede richting. De wetgever is nu aan zet om de Nederlandse wet in lijn te brengen met de jurisprudentie van het EHRM.

Journalist als verdachte

Onlangs heeft een journalist in een strafzaak een beroep gedaan op de nieuwe Aanwijzing. Hij was veroordeeld tot 90 Euro boete omdat hij zich bij een reportage over vernieling van het treinspoor op het spoor had begeven om filmopnamen te maken. Dat mag niet. De journalist was het niet eens met de boete en tekende verzet aan. De rechter verwijst naar de nieuwe Aanwijzing, en [oordeelt](#) dat het hier gaat om een zaak waar de journalist zélf als verdachte is aangemerkt. Het gaat niet om bronbescherming in deze zaak. Het stond de Officier van Justitie vrij om de journalist te vervolgen, en het niet-ontvankelijkheidsverweer wordt verworpen. Omdat het spoorverkeer toch al was stilgelegd en de journalist het politie-onderzoek niet hinderde, wordt de boete overigens kwijtgescholden.

Justitie onderzoekt bronnen NRC-journalist

[Villamedia](#) berichtte onlangs over de botsing die NRC-verslaggever Marcel Haenen met Justitie had. Justitie stelde recent twee keer een onderzoek in naar zijn bronnen: in verband met publicaties over de vrijlating van kroongetuige Peter La Serpe en over de Chipshol-zaak. Haenen in Villamedia: ‘Dit soort onderzoeken belemmeren de omgang met bronnen en mogelijke klokkenluiders. Mijn noodkreet aan justitie en de rijksrecherche is: staak de jacht op bronnen van journalisten en ga boeven vangen!’

Europese rechtspraak over journalistieke bronbescherming

Tenslotte twee belangrijke arresten van het EHRM over bronbescherming, allebei met de Franse Staat als gedaagde partij, en in beide gevallen resulterend in een veroordeling wegens schending van artikel 10 EVRM.

Martin vs. Frankrijk: Le Midi Libre

Op 12 april 2012 deed het EHRM [uitspraak](#) over een Franse zaak waarin een journalisten van het dagblad *Le Midi Libre* hadden geciteerd uit een vertrouwelijk concept-rapport over het functioneren van het lokale bestuur van de regio Languedoc-Roussillon. Justitie deed huiszoeking bij de journalisten en nam daarbij materiaal in beslag om te achterhalen van welke bron het concept-rapport afkomstig was. Het lukte Justitie echter niet die bron te achterhalen. De journalisten werkten – vanzelfsprekend – niet mee, en startten een procedure om een einde te maken aan het onderzoek. Omdat niet duidelijk werd van wie de journalisten het rapport hadden kregen, kwam ook niet vast te staan dat hun bron daadwerkelijk een geheimhoudingsverplichting had geschonden. De journalisten werden uiteindelijk op die grond door de Franse rechter vrijgesproken. Bij het EHRM gaat het over de vraag of het onderzoek dat de Franse Justitie naar de journalisten deed wel voldeed aan de eisen die artikel 10 EVRM daaraan stelt. Was dit onderzoek wel ‘noodzakelijk in een democratische samenleving’, was het proportioneel en was er een ‘pressing social need’ om op deze manier de bron te achterhalen? Het EHRM oordeelt dat de Franse Justitie een stap te ver is gegaan. Belangrijke overweging is dat het concept-rapport al onder veel mensen was verspreid die helemaal niet gebonden waren aan een verplichting tot geheimhouding. En Justitie had niet laten zien dat er geen andere manieren waren om de zaak te onderzoeken dan de huiszoeking en de inbeslagname bij de journalisten. Een schending van artikel 10 EVRM, aldus het EHRM.

Ressiot vs. Frankrijk: L'Equipe

In deze zaak doorzocht de Franse Justitie de redacties van de sportbladen *L'Equipe* en *Le Point* en ook de huizen van vijf journalisten, luisterde hun telefoons af en nam materiaal in beslag. Justitie was op zoek naar hun bron voor een serie artikelen over een doping-onderzoek bij het Cofidis-team tijdens de Tour de France. De artikelen verschenen in 2004, en acht jaar later oordeelt het EHRM over de vraag of dergelijke zware ingrepen waren toegestaan. Het [EHRM](#) benadrukt het belang van journalistieke bronbescherming, en oordeelt dat de handelswijze van de Franse Justitie niet proportioneel was. Daarbij was onder meer van belang dat de acties van Justitie geruime tijd na publicatie van de artikelen plaatsvonden en als enig doel hadden de bron van de journalisten te identificeren. Het EHRM onderstreept dat het recht op bronbescherming dat journalisten hebben geen privilege is dat toegewezen of ingetrokken kan worden met als reden dat de bronnen legaal of illegaal zijn, maar dat dit een recht is dat integraal deel uitmaakt van het recht op informatieverstrekking en daarom met grote voorzichtigheid moet worden behandeld. In korte tijd dus andermaal een veroordeling voor Frankrijk wegens schending van artikel 10 EVRM.

Otto Volgenant – Mediareport 18 september 2012